

*Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard og Peter Widell (udg.):
14. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog, Århus 2012*

De unge og sønderjysk

– åbner Facebook nye muligheder for bevarelse af dialekt?

Astrid Westergaard
Universitæt Flensburg

1. Indledning

Totgesagte leben länger... lyder et tysk ordsprog. Indenfor dialektologien ved man i dag, at der grundet urbanisering og mobilitet på både arbejdsmarked og i privatliv er en stærk tilbagegang af klassiske og regionale dialekter, og at der sker en udvikling hen imod regionale variationer af standardsprog i egentligt dialekttalende områder i Danmark (Kristiansen 2011). Det viser sig dog, at denne udvikling ikke er helt så entydig. International forskning peger på udvikling af en postvernakular brug af dialekter, hvor dialekterne i høj grad anvendes som identitetsmarkører i skriftlig tale (fx Reershemius 2011). I MUDS 13 gør også Karen Margrethe Pedersen rede for brugen af sønderjysk i rap og sang og påpeger, at sønderjysk også i nutiden "viser sig betydningsfuld for mange uanset om deres nationale identitet [er] dansk eller tysk" (Pedersen 2011:237). Mange af de påpegede sange og rap findes ikke kun som udført sang, men også i en skreven version. Desuden har *Æ Synnejysk Forening* bl.a. udgivet en billedordbog, sangbøger, små historier og anekdoter mv. på sønderjysk (se: www.synnejysk.dk). Selvom der ikke er nogen standardisering, er det altså ikke helt fremmed for den sønderjysktalende at anvende sin dialekt på skrift.

Astrid Westergaard

De nye medier åbner ikke kun op for nye kommunikationsformer, men også for nye måder at kommunikere på. Det er især indenfor chat eller anden – forholdsvis tidsnær – onlinekommunikation, at der fremkommer en hybridform mellem mundtlig tale og det, vi traditionelt forstår ved skriftsprog (Koch/Oesterreicher 2007). Disse nye anvendelsesområder for både standardsprog og dialekt tiltrækker især børn og unge, og spørgsmålet bør derfor rejses, om Facebook (eller andre lign. sociale medier) åbner op for en udvidet brug af sønderjysk. I et igangværende forskningsprojekt er der indsamlet en stor mængde data fra unge fra det tyske mindretal. I denne artikel vil jeg ved hjælp af indgående analyser af disse data give et indblik i, hvorledes sønderjysk anvendes på Facebook.

2. Projektbeskrivelse og forskningsspørgsmål

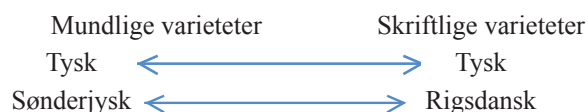
Data er indsamlet i forbindelse med forskningsprojektet ”Mehrsprachigkeit im Spannungsfeld zwischen Mündlichkeit und Schriftlichkeit” (finansieret af det tyske forskningsråd DFG, for nærmere projektbeskrivelse se Sara Losch i dette bind). Projektets egentlige mål er at analysere, hvilke sprogkontaktfænomener der anvendes af de unge og at undersøge, hvordan mundtlige og skriftlige varieteter interagerer med hinanden. Informanternes alder er mellem 18 og 25 år, og de kommer både fra det danske mindretal syd for grænsen og fra det tyske mindretal nord for grænsen.

Data præsenteret her er indsamlet i det tyske mindretal i Sønderjylland og omfatter mundtlige data i form af både interview med indbygget sprogsift (dvs. interviewer skifter under samtalen sprog) samt optagelser af frie gruppesamtaler, en række mere formelle skriftlige data som stile, ansøgninger, opgaver mv. på dansk og tysk og forskellige mere uformelle skriftlige data i form af e-mails, sms, chat samt data fra Facebook af i alt 17 informanter.

Informanterne er fortrinsvis tresprogede med sønderjysk som L1, tysk som L2 og rigsdansk som L3 (ofte hovedsagelig anvendt som skriftsprog). De unges første sprog er altså en dialekt uden tilsvarende skriftsprog, hvorimod andetsproget både fungerer mundtligt og på skrift mens tredjesproget i formelle sammenhænge bruges til at

De unge og sønderjysk – åbner Facebook nye muligheder ...

gengive informanternes førstesprog på skrift. Sammenhængen mellem mundtlige og skriftlige varieteter kan altså, noget forenklet, stilles op som følgende.

Koch/Oesterreicher (1985 ff.) skelner imidlertid mellem *konzeptionel* mundtlighed og skriftlighed på den ene side og *medial* mundtlighed og skriftlighed på den anden side. Termen *konzeptionel* dækker her over aspekter som kommunikationssituation, samtaledeeltagere, sproglige strategier, valg af varietet mv., som ifølge Koch/Oesterreicher danner et kontinuum med yderpolerne *nærhed* og *distance*. *Mediet* er den reelle mediale omsætning af den sproglige handling, der enten kan bestå af lydelementer (phonisch) eller af grafiske elementer.

Informanternes gruppesamtaler ville således kunne beskrives som konzeptionelt og mediant mundtlige, hvorimod de afleverede skriftlige opgaver forventes at være både konzeptionelt og mediant skriftlige. Indsamlede facebook-data forventes derimod at vise konzeptionelt mundtlige træk selvom de er udført i et skriftligt medie.

Mediale Schriftlichkeit (graphisch)

Mediale Mündlichkeit (phonisch)

Koch & Oesterreicher 1994:588

Med den sociale kommunikationsplatform Facebook er der i høj grad åbnet op for at anvende konzeptionelt mundtlige interaktionselementer inden for det skriftlige medie (Koch/Oesterreicher 2007). Mediet lægger op til kommunikation på skrift, hvorimod den interpersonelle

Astrid Westergaard

nærhed – 'facebook-vennerne' (saml. betegnelsen 'venner'), samtale-emnerne, de forskellige facebook-funktioner osv. kendetegner konceptionel nærhed og derved lægger op til interaktion med mundtlige træk.

Mundtlige træk på skrift kan kendetegnes på forskellige måder, fx enten grafisk i form af smileys, ved brug af lydord eller fonologiske stavemåder (Stenström 1994:14-15).

Brug af dialekt i det skrevne medie kan ligeledes være en indikator for, at der kan være tale om en konceptionelt mundtlig sprogbrug. Inden for forskningen på området finder flere forskere brug af dialekt i bl.a. chatsamtaler (Siebenhaar 2006) eller SMS (Bäckström 2011). Det er derfor ikke overraskende, at vi finder en stor mængde facebook-samtaler, væg-til-væg-dialoger og vægopslag på sønderjysk i vores korpus.

Fokus i denne artikel er ikke sprogstrukturelle analyser af bilingval sprogbrug, men en orientering imod brugskonteksten af sønderjysk på Facebook for at give et indblik i, hvorledes de unge informanter anvender deres mundtlige dialekt sønderjysk på Facebook.

I den sammenhæng er der forskellige spørgsmål der bør rejses. Anvender de unge deres L1 på skrift og gøres det givetvis på samme måde, som de bruger det i mundtlig tale? Eller kan vi spore forskel i brugen af sønderjysk på skrift og sønderjysk i mundtlig tale?

Disse analyser lægger dernæst op til en diskussion af, hvilken betydning samtaleindlæg og opdateringer på sønderjysk på Facebook har for de unge, og hvad disse bruges til i de enkelte kommunikationssituationer. Hvorfor overhovedet gøre sig den umage at skrive på sønderjysk, overveje mulige skrivemåder og risikere ikke at blive forstået, når man allerede har rigsdansk og tysk som fælles skriftsprog?

3. Informanter, metode og valg af data

De unge og sønderjysk – åbner Facebook nye muligheder ...

Informanterne, der præsenteres her, tilhører gruppen af 17 informanter fra Nordslesvig. Facebook-data er blevet indsamlet over en periode på 2 år (fra november 2009 frem til januar 2012). I månederne november 2009 og marts 2010 er al væg-kommunikation på Facebook blevet indsamlet. I de resterende måneder er facebook-profilerne løbende blevet besøgt og sprogmateriale af interesse for undersøgelsen er blevet indsamlet selektivt. Der er herved opnået en god kendskab til de unges sproglige facebook-vaner og deres online sprogbrug.

De præsenterede informanter har alle sønderjysk som første og stærkeste sprog og vælger udelukkende at bruge sønderjysk, når de kommunikerer mundtligt med venner og familie. Deres sprogbrug er 'typisk'¹ for det tyske mindretal, og de har på undersøgelsestidspunktet kun få rigsdansktalende venner. Det foretrukne skriftsprog er rigsdansk, og analyser af vedkommendes formelle skriftlige data (stile/hjemmeopgaver) viser, at de skriver dette både nuanceret og fejlfrit. I disse oplysninger ligger der en forventning om, at det må være mest sprogøkonomisk både tidsmæssigt, men også i forhold til at formidle et entydigt budskab at anvende et skriftligt rigsdansk, når der kommunikeres med enten rigsdansk- eller sønderjysktalende *peers* på Facebook.

Denne forventning lever de indsamlede facebook-data imidlertid ikke op til. Dataanalyser viser meget vel, at der er en sammenhæng mellem aktivitetstype på Facebook og valg af sprog og kommunikationsstrategier, men den forventede brug af rigsdansk som skriftligt hovedkommunikationssprog i dansksprogede beskeder udebliver.

De data, der anvendes til de efterfølgende analyser, er udelukkende offentligt tilgængelige data, altså de data alle 'facebook-venner' kan se ved at klikke ind på en pågældende profil. De indsamlede data indeholder forskellige chatsamtaler mellem to eller flere del-

¹ Brug af sønderjysk med kodeskift til tysk, brug af konvergente verbalfraaser mv. (se Westergaard 2008)

Astrid Westergaard

tagere på både dansk, tysk og sønderjysk. Disse data er dog ikke mangfoldige nok til at give et fyldestgørende indblik i, hvor, hvornår eller hvordan de unge vælger at skrive sønderjysk på Facebook. Derved holdes egentlig 'chat' udenfor, da der 1. ikke er mange tilgængelige data, 2. facebook-chat ikke adskiller sig fra Instant Messaging, som fx skype eller MSN, og 3. fordi der i chatten kun er en meget lille gruppe samtaledeltagere/addressater, hvilket formentlig vil give mindre dynamik i evt. sprogsift.

4. Analyse af facebook-data

At klikke sig ind på en af de pågældende informanternes facebook-vægge er en interessant oplevelse. Beskeder og opdateringer på tysk, dansk og sønderjysk, nogle gange engelsk står tilsyneladende uden struktur eller mønster, nogle gange sprogligt blandet fx i form af *insertions*² eller *konvergens*³ og synes at fremkalde ligeså mangfoldige muligheder for svar.

For at få styr på data og for at kunne sige noget om den egentlige brug af sønderjysk på Facebook, hvornår og hvorfor informanterne bruger de forskellige sprog – og om der evt. er et system, er data kategoriseret som følgende:

- A) Statusopdateringer på egen væg
- B) Kommentar/Besked på en andens væg
- C) Indlæg/Bidrag til en samtale (enten på egen væg eller på en andens væg)

En sammenligning af disse facebook-data med mundtlige data fra

² Termen anvendes i henhold til Muysken (2000). Der er tale om *insertions*, når der i samme ytring er tale om morfemer fra mere end et sprog. Disse såkaldte *insertions* kan være morfologisk tilpassede, men kan ligeledes være taget helt fra det indlejrede sprog. Eksempel: "Han har det baa supergodt i Kindergarten".

³ Termen *konvergens* anvendes som en paraplyterm, der beskriver sprogstrukturelle processer, i hvilke sprogene tilnærmer sig hinanden. Vi bruger det som et overbegræb for konstituent, der har lydlige, grammatiske og leksikalsk/indholdsmæssige træk fra mere end et sprog (Westergaard 2008).

De unge og sønderjysk – åbner Facebook nye muligheder ...

både interview og gruppesamtaler fra de pågældende informanter viser klart, at facebook-brugerne tillægger disse kategorier forskellige funktioner, der tydeligt genspejles i deres sprogvalg (se kapitel 4).

4.1. Statusopdateringer på egen væg

En analyse af de forskellige opdateringskategorier viser, at statusopdateringer på egen væg som regel enten skrives på tysk eller på rigsdansk. Sjældent forekommer en statusopdatering på engelsk og næsten aldrig forekommer disse på sønderjysk (tre ud af 117 i det samlede korpus).

For at kunne gøre rede for, hvorfor det forholder sig sådan, er det nødvendigt at overveje, hvilken funktion disse statusopdateringer har. Når man slår en statusopdatering op på sin væg, er denne som regel synlig for alle ens venner, og ofte vil sådan en opdatering have det formål at være informerende om noget, der skal ud til et forholdsvis stort forum. Det er sjældent, at en statusopdatering indholdsmæssigt kan kategoriseres som værende 'intim'. Det er derfor nærliggende at slå den slags 'information' op på et sprog, der er tilgængeligt for så mange læsere som muligt – eller med sit sprogvalg at målrette sine statusopdateringer mod en bestemt gruppe af venner, som man ønsker at opdatere.

Nedenstående er et typisk eksempel på en statusopdatering. Informanten er flyttet til Århus for at læse, og vedkommende skal på rustur. I den anledning skal han bruge et dyrekostume. Da denne statusopdatering formentlig henvender sig til en uspecificeret gruppe af facebook-venner, gerne i nærheden af hvor han bor, så han måske endda selv kan afhente et tilbudt kostume, vælger han rigsdansk.

Eksempel 1:

Informant 1: Er der nogen der har et dyrekostume man kan låne? ;)

Skole- eller mindretalsrelaterede statusopdateringer derimod vil ty-

Astrid Westergaard

pisk være på tysk. I eksempel 2 henvender informant 1 sig formodentlig til facebook-venner fra det tyske mindretal, som han skal være sammen med i København til et fodboldarrangement.

Eksempel 2:

Informant 1: Los gehts nach Kopenhagen!

Statusopdateringer forekommer altså som regel på et standardiseret skriftsprog, nok fordi afsenderen ønsker en bred modtagergruppe samt entydig forståelighed.

En nærmere analyse af de få statusopdateringer på sønderjysk viser, at disse reelt ikke er statusopdateringer, der er henvendt til alle informantens facebook-venner, men at de er målrettet mod en bestemt gruppe af venner, nemlig de venner, som vedkommende har festet sammen med til den nyligt overståede 'Tønder-Festival'. Nedenstående opdatering har i virkeligheden mere karakter af en 'tak for sidst'-kommentar.

Eksempel 3:

Informant 2: tak få i go folkens! æ æ total fær i pump...

SS: æ å.. men L. æ fanme vommel, ba sån å *lau service*⁴ å vos

LL: så må du være sinne mæ vinne, ellers går det galt!

Informant 1: æ haj de fanme å skidt æ hæjle dau. Men hvis vi et ha haj æ vinne op i bil unnevæjs hjem, så sku æ hvis nok å *haj laud service*...

Informant 2: ja tak, å det må æ frys sårn få? do ka jo lee å styr dæ. do drikke oltins sårn!

Informant 1: de gø do da... :)

SS: Informant1 vå en FULDE

4.2. Kommentar/Besked på andens væg

Anderledes forholder det sig, når der kommenteres eller skrives en besked på en andens væg. Kommentarer eller beskeder på andres vægge følger for de her udvalgte informanter det sprog, de kommunikerer på

⁴ Konvergenser er i eksemplet markeret med kursiv.

De unge og sønderjysk – åbner Facebook nye muligheder ...

mundtligt.⁵ Beskeder eller kommentarer til modtagere, de i mundtlig tale bruger tysk som samtalesprog til, udformes også på Facebook på tysk. På samme måde følger sproget for kommentarer og beskeder til enten sønderjysk- eller rigsdansk-talende modtagere det almindelige mundtlige kommunikationssprog som personerne bruger til hinanden normalt.

Eksempel 4:

Informant 1 > MM: Æ si dæ. Det vå naun vill rutschbanæ...

MM: så naun vil æ osse præu engong. hai i en gou viggend?

Informant 1: ja, det vå rechte hygle. men æ vist et at man fik sårn **muskelkater**⁶ a å ve i vandland :-). engång måske vi ka køj dehen mæ jer :-). vun ge det mæ pullemand i **kindergarten**?

MM: jubii jæk vi vil gern mæ en gong. Måske M lii ska bliu lidt støæ. Han har det baa supergodt i **Kindergarten**

Da disse informanter har en stor omgangskreds af sønderjysktalende venner, kan det ikke være overraskende, at der i disse data er mange beskeder og kommentarer på sønderjysk. Dertil kommer, at udover matrixsproget, der følger det almindelige mundtlige interaktionssprog, så følger 'reglerne' for, 'hvordan man udtrykker sig', og om det er 'tilladt' at kodeskifte i interaktionen, ligeledes reglerne for den mundtlige interaktion i gruppen.

4.3. Kommentar/bidrag til en samtale

Kommentarer i eller bidrag til eksisterende samtaler foregår ligeledes efter samme regler, som de ville gøre i mundtlig interaktion. Der er en tydelig addressatorientering, når det gælder sproget – og for mine informanternes vedkommende er det ofte sønderjysk.

Eksempel 5:

⁵ Jf både interviews med informanterne samt optagelser af gruppesamtaler

⁶ Insertions er i eksemplet fremhævet med fed skrift.

Astrid Westergaard

Informant 1: Er der nogen der har et dyrekostume man kan låne? ;)

XX: *Haha, was hast du denn vor? ;)*

Informant 1: *Rustur... ;)*

XX: *Ich könnte dir zeigen wie man ein Rabenkostüm bastelt ;)*

Informant 1: *Du könntest mir eins basteln? ;)*

... Samtale fortsætter på tysk...

Informant 2: *Præu kig i festogfarver.dk. Måske finnes det endda en butik i ååååhus*

Informant 2: *Vinne ska do långs?*

Informant 1: *Næste fræjde..*

ZZ: *Ich bastel dir gerne ein kostüm....dann musst du es aber auch tragen ;:-)*

Informant 1: *ZZ, es muss ein Tier sein. Und ich weiss nicht welche Schweinereien du vor hast! :D :P*

Eksempel 6:

Informant 1: Los gehts nach Kopenhagen!

JJ: *was denn, gibt es hier fussball? und die jungen spitzen wollten hier doch auch schon mal tagen*

MM: *Jubii jæg så komme do snad, æ øl æ koul*

Informant 1: *Jubii å æ æ tøsde! :D*

MM: *No ha vi drukken olle*

Informant 1: *Æ vil et ha do drille mæ! ;)*

MM: *Det sommen hæjl rechde*

Informant 1: *Nej nej nej nej nej!*

SS: *Informant 1 ka et li øl*

Informant 1: *Hol æ schnut!*

SS: *do ka få en clautaler*

Informant 1: *Ælle wernesgrüner... Det smach total vommel...*

SS: *æ ha verken smacht de jen elle de ant. å de vil æ helle ik*

4.4. Delkonklusion – Sønderjysk på Facebook

Analyserne af informanternes Facebook data viser tydeligt, at der er et system, når det gælder sprogvvalg. Alt efter interaktionsmål vælges enten tysk, dansk, engelsk eller sønderjysk. Umiddelbart tyder analyserne på, at de unge overtager sønderjysk og anvender det på

De unge og sønderjysk – åbner Facebook nye muligheder ...

skrift, på samme måde som de anvender det i mundtlig tale – i samtaler med deres sønderjysk-talende venner.

Er interaktionens mål bredere, vælges enten tysk eller rigsdansk (eller engelsk). Kommunikationen på Facebook genspejler altså meget vel informanternes mundtlige varieteter, hvad også tydeligt kommer til udtryk i følgende eksempel, en informants refleksion (slået op på Facebook) over, hvornår hun slår noget op på hvilket sprog og hvorfor.

Eksempel 7:

„Ich freue mich auf morgen!! :D Ich gehe auf eine deutsche Schule, wo ich mit meinen Mitschülern deutsch spreche. Das ich mich aufs WE bzw. auf morgen freue hat mit denen etwas zu tun, also poste ich es auf deutsch. Hätte es mit Dänen etwas zu tun, poste ich es auf dänisch. Und dasselbe mit englisch.“

5. En ny form for skriftlig diskurs?

Jannis Androutsopoulos (2007) finder på sine såkaldte 'ethno-hjemmesider' en form for ny skriftlig diskurs, når de unge skriver til hinanden. Der er tale om en ny kommunikationsmodus, der hverken er identisk med talt eller skrevet sprog. Fredsted (in print) tager udgangspunkt i den enkelte samtalegruppe, en såkaldt community of practice (Wenger 1999, Eckert 2000), der udvikler egne gruppeinterne normer for nogle fællesregler, der gør sig gældende i gruppeintern diskussion. For den 'gruppe', der er præsenteret i data her betyder det fx, at det er tilladt at kodeskifte fra et sønderjysk matrixsprog til tysk, men formentligt ikke til rigsdansk. Der forekommer hverken 'vilde blandinger', hvor fx fastlæggelse af matrixsprog er vanskeligt, eller egentligt mixsprog. Og desuden er det tilsyneladende blevet en norm at skrive sammen på sønderjysk.

Dette indikerer, at der udvikler sig en ny form for skriftlig diskurs for de unge informanternes vedkommende, når de som her bruger sønderjysk på skrift. For selvom de viste data virker meget 'mundtlige', findes der også en anden type 'sønderjyske' data på

Astrid Westergaard

Facebook. Disse data afviger netop fra den egentligt talte varietet i kraft af deres mediale realisering og det tydeliggøres, at der bl.a. på grund af manglen på en fastlagt ortografi er forskel på, hvordan konceptionelt mundtligt sprog realiseres forskelligt i tale og skrift. Ud over de almindelige samtaler på sønderjysk er der en del data, hvor selve måden at 'stave' de sønderjyske ord på lægger op til at diskutere og lege med sproget, med udtalen og med ortografien.

Eksempel 5:

- Informant 2: Ska do æjnle døjfes igen no?
Informant 1: ja. mæ øl.
Informant 2: æ ka gøj det! vinne vil do gern ha det
ska gøjes?
Informant 1: o **mån**? [i morgen]
SS: ha do en **mån** [måne]
Informant 1: det ha do da
Informant 2: æ æ bortset fra det et jæm o **mørn** [i
morgen]

Informanterne står med deres forsøg på at skrive på sønderjysk i det dilemma, at der er risiko for ikke at blive forstået eller ikke at blive forstået rigtigt. De lader til at håndtere den manglende standardisering af skriftsproget og de deraf følgende vanskeligheder ved at læse og forstå det skrevne ved at tage det op til diskussion og finde frem til en fælles forståelse for, hvordan de vil gøre. Men hvorfor gør de sig overhovedet den umage og bruger så meget energi på at finde mulige stavemåder, at overveje, hvad skrevne ord betyder, og stadig at risikere ikke at blive forstået, når de har to standardiserede fælles skriftsprog?

I et interview giver en informant selv følgende forklaring på dette spørgsmål.

Eksempel 6:

- Interviewer: er der en grund til, du skriver så meget på sønderjysk?
Informant 1: nej, det veej æ ik, om- såån har vi alti gjort hjemm å elle begyndt på det å så har vi så sys det æ sjæv jo å såån – min søskend

De unge og sønderjysk – åbner Facebook nye muligheder ...

begyndt å så begyndt jeg os å lii plusle kom
min far os å skrev beskeeje å såån. vi tøs
baa det æ sjæv.⁷

Informanten uddyber senere, at han simpelthen mangler et skriftsprog til at udtrykke sig på sit førstesprog med, og at han derfor bruger Sønderjysk som egentligt matrixsprog og interaktionssprog til at gengive den måde, han normalt ville interagere med sine venner og familie på. Desuden synes han, det er sjovt at skrive på sønderjysk.

6. Afslutning

Sønderjysk bruges tydeligvis meget hyppigt, når de unge sønderjysktalende informanter kommunikerer personligt med hinanden på Facebook. De overtager i meget høj grad deres mundtlige L1 og anvender det på skrift på en måde, der ligger meget tæt på den måde, de kommunikerer på mundtligt. Samtidig er der dog også en forskel i den måde sønderjysk bruges på mundtligt og skriftligt, som er begrundet i det faktum, at sønderjysk netop ikke har noget skriftsprog. Det medfører, at hvert indlæg eller svar på sønderjysk skal fortolkes af modtageren. Denne fortolkning kræver metasproglige analyser og overvejelser, der både kan føre til regulære misforståelser eller blot 'foregivede' misforståelser. Disse kan igen give anledning til flere metasproglige overvejelser og sproglege.

Det skrevne medie lægger altså op til, at det, selvom der givetvis er et ønske om at bruge sønderjysk på en tilsvarende måde i både mundtlig og skriftlig kommunikation, er umuligt at gøre dette fuldt ud, da de forskellige kommunikationsmedier i sig selv lægger op til både perceptionelle forskelligheder, men også til teksternes holdbarhed (Crystal 2006:28 ff)). Hvor talt sprog ofte er mere dynamisk og forbigående, er det skrevne sprog på Facebook, selvom det konceptionelt er udformet som mundtligt sprog både statisk og mere permanent, hvilket i sig selv kan give anledning til nuanceforskelle i den enkelte sproglige udformning.

⁷ Uddrag af transskription af interview med informant 1.

Astrid Westergaard

Afslutningsvis sammenligner jeg her mine indsamlede facebook-data med sønderjysk anvendt på Facebook af unge fra flertalsbefolkningen i området.

Eksempel 7:

Carina⁸: synes ord som: løjerlig, kradsbørstig, lurendrejer og saftsuseme trænger til et comeback i det danske sprog. Bruno, er det noget du kan sørge for?

Bruno: AFGJORT - jeg er jo ikke direktør for det danske sprog for ingenting. Og så kan vi jo passende tage ord som kosmorama, for hulan og skisme med i samme ombæring :-D Kan du SÅ se at komme tilbage til eksamensforberedelserne i stedet for at fordrive dagen med al denne lommefilosofen!?

Carina: men denne lommefilosofen er jo en stor del af eksamensforberedelserne, ved du. Det hele hænger jo sammen i det større billede, og intet kan observeres adskilt fra omgivelserne.. Men det regner jeg lige med du får på plads så. Siger lige til hvis jeg finder flere gode ord..

Petra: Neeeeej wo æ I da kloch begge to....

Bruno: Jaaa dæ lægge jo tæ vos familie ;-)

Carina: og P. du er jo også meget velkommen til at komme med gode forslag..

Petra: Det gjorde jeg da netop.. Kom da med et indput fra det sønderjyske ;)

Carina: Neii ja! Kloch er også et ord som bliver brugt ALT for lidt...

Karsten: æ ka it haus so møj men æ æ nu immerweg kloch

Carina: Då æ da jen af de allemest kloch folk te æ kinne, Karsten kryds. Det sga då baa veii

Camilla: Og så sortnede det for mine øjne og alt blev sløret og meget uklart.... Pøj pøj på fredag - ville nok tage den på rigsdansk hvis jeg var dig - blot et lille fif.

Carina: Det skal du ikke sige Camilla, desprogvidenskabsfolk som ikke er alt for strukturalistiske i deres tankegang

⁸ Alle navne er anonymiseret.

De unge og sønderjysk – åbner Facebook nye muligheder ...

bifalder mangfoldigheden og synes den er utroligt inspirerende.⁹

Det udvalgte eksempel viser tydeligt, at der er en forskellig brug af sønderjysk. Sønderjysk bruges i dette eksempel ikke som hovedkommunikationssprog, men blot emblematiske. En brug af sønderjysk på Facebook som vist for informanterne fra det tyske mindretal er endnu ikke fundet på Facebook i flertalsbefolkningen. Mulige årsager hertil kan være mange – og det vil kræve en anden undersøgelse at kunne drage begrundede konklusioner. Dog kan det tænkes, at de unge fra det tyske mindretals we-code 'sønderjysk' er stærkere, da den i højere grad afspejler gruppesamhørighed end for de unge fra flertalsbefolkningen (Pedersen 1985).

Litteratur

- Androutsopoulos, Jannis (2006) Multilingualism, diaspora, and the Internet: Codes and identities on German-based diaspora websites. *Journal of Sociolinguistics* 10 (4):520-547.
- Androutsopoulos, Jannis (2007) Neue Medien – neue Schriftlichkeit? *Mitteilungen des Deutschen Germanistenverbandes* 54,1:72-97.
- Androutsopoulos, Jannis (2007) Language choice and code-switching in German-based diasporic web forums. *The Multilingual Internet*. Brenda Danet / Susan C. Herring (eds.). Oxford: Oxford University Press:340-361.
- Bäckström, Anna Gregg (2011) *Ja bare skriver som e låter*. Umeå universitet.
- Crystal, David (2006) *Language and the Internet*. Cambridge: University Press.
- Eckert, Penelope (2000) *Linguistic Variation as Social Practice*. Oxford: Blackwell.
- Fredsted, Elin (in press) *Adolescents' use of code-switching and classic dialect on social network sites*. *Multilingua* – special issue.

⁹ Data er indsamlet som kontroldata blandt egne facebook-venner. Der er givet tilladelse til brug i præsentationer og publikationer.

Astrid Westergaard

- Kristiansen, Tore (2011) Den herskende sprogideologis almægtighed (The almightiness of the ruling language-ideology). *Københavnstudier i sprogteori* 58:34-52.
- Koch, Peter / Oesterreicher, Wulf (1985) Sprache der Nähe – Sprache der Distanz. Mündlichkeit und Schriftlichkeit im Spannungsfeld von Sprachtheorie und Sprachgeschichte. *Romanistisches Jahrbuch* 36/85:15-43.
- Koch, Peter / Oesterreicher, Wulf (1994) Funktionale Aspekte der Schriftkultur. Schriftlichkeit und Sprache. *Schrift und Schriftlichkeit: ein interdisziplinäres Handbuch internationaler Forschung/Writing and its use: an interdisciplinary handbook of international research*. Hartmut Günther / Otto Ludwig (eds.). In cooperation with Jürgen Baumann et al. Berlin/New York:587-604.
- Koch, Peter / Oesterreicher, Wulf (2007) Schriftlichkeit und Kommunikative Distanz. *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 35:346-375.
- Muysken, Pieter (2000) *Bilingual Speech – a typology of code-mixing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pedersen, Karen Margrethe (1985) Kinder und Sprache – Ergebnisse einer empirischen Untersuchung der sprachlichen Verhältnisse in Sønderjylland/Nordschleswig. *Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik* 23:137-157.
- Pedersen, Karen Margrethe (2011) Sønderjysk sang og rap. 13. *Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*:237-250.
- Reershemius, Renate (2011) A new role for Low German? Language insertion as bilingual practice in the process of language shift. *Journal of Sociolinguistics* 15/3 2011:1-15.
- Siebenhaar, Beat (2006) Code choice and code-switching in Swiss-German Internet Relay Chat rooms. *Journal of Sociolinguistics* 10/4:481-506.
- Stenström (1994) *An introduction to spoken interaction*. Pearson Education.
- Wenger, Etienne (1999) Communities of practice: the key to a knowledge-strategy. *Knowledge Directions*, Volume 1, Number 2:48-63.
- Westergaard, Astrid. (2008) *Strukturelle und pragmatische Verwendungsmuster im bilingualen Sprachgebrauch bei Jugendlichen*. Hamburg: Verlag Dr. Kovac.

Internetsider:

<http://synnejysk.dk/synnejysk-kultue/litteratue/>